

FAKTA

Bohusgranit består av kiseldioxidrika mineraler som kvarts och fältspat, samt små mängder av glimmer bland annat. Den bildades för drygt 900 miljoner år sedan och är det yngsta granitslaget i landets urberg.

Vanliga ytbearbetningar: flammad, polerad och krysshamrad.

Tossene

Tossene

Det är i år 70 år sedan stenbrottet Tossene öppnade, som en del av stenhuggeriet på Sotenäset.

TEXT **PETER WILLEBRAND** FOTO **PER PIXEL PETERSSON**

Bohusgraniten tillhör Sveriges yngsta graniter och är en av de vanligaste och mest användbara naturstenarna i byggnationer. Stenen bildades för drygt 900 miljoner år sedan, när kiselrik magma trängde fram och kristalliserades. Bohusgraniten har en homogen mineralstruktur, men varierar förhållandevis mycket i textur och färg, från röd till grå.

Stenbrytningen i området har bedrivits i industriell skala sedan 1800-talets första hälft, men tog verklig fart när drygt åtta mil långa Trollhätte kanal började byggas år 1842. Köpmanen C. A. Kullgren gjorde gemensam sak med kanalbyggaren Nils Ericson och öppnade ett stenbrott på Bohus-Malmö som med tiden skulle växa till att bli Sveriges största stenindustri. I slutet av 20-talet var runt 7000 sysselsatta i den bohuslänska stenindustrin. En stor del av produktionen gick på export till länder i norra Europa och Sydamerika.

När Hitler, med hjälp av sin arkitekt Albert Speer, planerade sin monumentala världshuvudstad Germania, var bohusgraniten en bokstavig byggsten. Nära 500 personer var sysselsatta med att producera ”Hitlerstenen” som den kallades i folkmun.

TOSSENE, BRASTAD, BROBERG, Silver och Skarstad är vanliga graniter från Bohuslän. Stenbrottet i Tossene drivs av Hallindens Granit, Sveriges största producent av bohusgranit. Nyligen förvärvade man även stenbrottet Broberg från Emmaboda Granit. I Tossene bryts den mycket typiska Grå Bohus, som används till fasader, golv, bänkskivor, gravvårdar och markläggning.

– Tossene var det första stenbrottet som min far Bror Lundgren öppnade, som en del av ett stenhuggeri på Sotenäset. Vi firar jubileum i år eftersom det är 70 år sedan, säger Tage Lundgren, vd för Hallindens Granit.

En tredje generation Lundgren har redan slussats in i företaget. Tages söner, Jörgen och Johan, arbetar med försäljning respektive produktion, som domineras av blocksten. I Tossene bryts cirka 2 500 kubikmeter blocksten per år.

– En del går på export till länder som Tyskland, Danmark, Polen och Italien. Du hittar bland annat Tossene i kulturbyggnader i tyska städer som Hamburg och Lübeck. Vi har en positiv utveckling både utomlands och i Sverige och levererar just nu till ett antal olika projekt, stora som små, säger Jörgen Lundgren.

Vad utmärker stenen, och i vilka sammanhang kommer den mest till sin rätt?

– Tossene är unik med sin väldigt varma ton, och är jämn i både struktur och färg. Vi kan också leverera väldigt stora block, vilket gör att vi har fått möjlighet att leverera till många speciella projekt, som Bokbindaren i Linköping, Hyllie Torg i Malmö, AP Möller HQ i Köpenhamn, Dodekalitten på Lolland, Reliance Petroleum HQ i New Mumbai och Park Hyatt hotel i Busan. ■